

тапсыру ұзақтығы оны тапсырудың белгіленген ұзақтығына қатысты ұзартылуы мүмкін.

ДМШ білім алушылардың жеке ерекшеліктеріне байланысты Университет қорытынды аттестаттауды өткізу кезінде келесі талаптардың орындалуын қамтамасыз етеді:

1) заңғатар үшін:

- ҚА тапсыруға арналған тапсырмалар мен өзге де материалдар бедерлі-нүктелі Брайль шрифтімен немесе заңғатарға арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютердің көмегімен көлжетімді электрондық құжат түрінде рәсімделеді не ассистент оқиды;

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар қағазда Брайль бедерлі-нүктелі қарппен немесе заңғатарға арналған арнайы бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютерде орындайды немесе ассистентке нұсқау береді;

- қажет болған жағдайда білім алушыға Брайльдің бедерлі-нүктелі шрифтімен жазуға арналған жазбаша керек-жарақтар жиынтығы және қағаз, заңғатарға арналған мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуі бар компьютер беріледі.

2) ишар көрсеткішдер үшін:

- ҚА тапсыруға арналған тапсырмалар мен өзге де материалдар үлкейтілген қарппен рәсімделеді;

- кем дегенде 300 люкс жеке біркелкі жарықтандыру қамтамасыз етіледі;

- қажет болған жағдайда білім алушыға үлкейту құрылғысы беріледі, білім алушыда бар үлкейту құрылғыларын пайдалануға жол беріледі.

3) естімейтіндер және ишар естیتіндер үшін, сөйлеу қабілеті нашар:

- ұжымдық пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратураның болуы қамтамасыз етіледі, қажет болған жағдайда білім алушыға жеке пайдаланудағы дыбысты күшейтетін аппаратура беріледі;

- білім алушының қалауы бойынша ҚА жазбаша формада өткізіледі.

4) тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдар үшін (жоғарғы аяқ-қолдардың қозғалыс функциялары ауыр бұзылған немесе жоғарғы аяқ-қолдардың болмауы):

- жазбаша тапсырмаларды білім алушылар мамандандырылған бағдарламалық жасақтамасы бар компьютерде орындайды немесе ассистентке айтады.

Денсаулық мүмкіндігі шектеулі білім алушы ҚА өткізу басталғанға дейін 2 айдан кешіктірмей өзінің жеке ерекшеліктерін көрсете отырып, ҚА өткізу кезінде оған арнайы жағдайлар жасау қажеттілігі туралы университеттің Басқарма төрағасы-ректорының атына жазбаша өтініш береді. Өтінішке білім алушының жеке ерекшеліктерінш бар екенін растайтын құжаттар қоса беріледі. Өтініште білім алушы ҚА-ға ассистенттің болу қажеттілігін/қажеттілігі жоқтығын, ҚА тапсыру ұзақтығын ұлғайту қажеттілігін/қажеттілігі жоқтығын көрсетеді.

Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім министрлігі
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КсАҚ
«Психология және педагогика» кафедрасы

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ
6B01101 - «Педагогика және психология» білім бағдарламасы

Қазақстан Республикасының ғылым және жоғары білім министрінің
«Х.Досмұхамедов атындағы Атырау университеті» КСАК

Бекітемін
Академиялық мәселелер
департаментінің проректоры
А.Е. Чусуров
31.09.2023 ж.

ҚОРЫТЫНДЫ АТТЕСТАТТАУ БАҒДАРЛАМАСЫ

6B01101 – «Педагогика және психология» білім бағдарламасы студенттері үшін

Бағдарлама білім алушыларды қорытынды аттестаттауды өткізу ережелері негізінде әзірленген (СМЖ №025)

Құрастырушылар
аға оқытушы, магистр Омарова Г.Р.
PhD, қауым профессор м.а. Қазиев К.О.

Кафедра мәжілісінде ұсынылған
Хаттама № 21.01.2023 ж.

Кафедра меңгерушісі *К.Р. Омарова*

Факультеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданып
29.01.2023 ж. Хаттама № 3

ОӘК төрағасы *А.Е. Чусуров*

КЕЛІСІДІ

Факультет деканы *А.Е. Чусуров* 29.01.2023 ж.

ББАСА/ДҚК басшысы *А.Е. Чусуров* 30.01.2023 ж.

Үниверситеттің оқу-әдістемелік кеңесімен мақұлданып
30.01.2023 ж. Хаттама № 3

		толық емес жауап берілді, - теориялық материалды, терминдерді, тұлғаларды белгілеуде қателіктер жіберілді;	қалыптасуын көрсетеді; бақылау іс-әрекеті кезінде елеулі қателіктер жіберілді, белгілі бір білімнің дағдының және дағдының болмауы көрінеді, білім алушы білім мен дағдыларды қолдануда айтарымтай қиындықтарды бастан кешіреді. оларды жаңа жағдайларға көшіру кезінде, ғылыми жұмыстың (практикалық өндірістің тапсырманың) мақсаттарын негіздеу, оның өзектілігі, орындалған кәсіби тапсырмалардың нәтижелерін негіздеу кезіндегі дағдылар
0-24 Игерілмеген құзыреттер.	қанағаттанарлықсыз	Критерийлер: - ұсынылған тест сұрақтарына толық емес жауап берілді; - теориялық материалды игеруінде елеулі қателер жіберілді (фактілерге, тұжырымдамаларға, тұлғаларға қатысты); - білім алушы берілген уақытты тиімді қолдана алмады	Білім алушы жалпы мәдени, жаппай кәсіптік және кәсіптік құзыреттіліктердің базалық деңгейден төмен деңгейде қалыптасуын көрсетеді, білім, білік, дағдының жеткіліксіздігі, толық немесе толық дерлік жеткіліксіздігі көрінеді.

4. Мүгедектер мен денсаулық мүмкіндігі шектеулі адамдар үшін қорытынды аттестаттауды өткізу ерекшеліктері

Мүмкіндігі шектеулі білім алушылардың ҚА-ны ұйымдастыру олардың психофизикалық даму ерекшеліктерін, жеке мүмкіндіктері мен денсаулық жағдайын ескере отырып жүзеге асырылады және:

- денсаулық мүмкіндіктері шектеулі емес білім алушылармен бірлесіп;
- білім алушыға оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық көмек көрсететін ассистенттің қатысуымен (жұмыс орнына отыру, қозғалуы, тапсырманы оқу және ресімдеу, АҚ мүшелерімен қарым-қатынас жасау);
- білім алушыға оның жеке ерекшеліктерін ескере отырып, қажетті техникалық құралдарды пайдалана отырып;
- аудиторияда, әжетханада және басқа да орынқайларда білім алушының кедергісіз қолжетімділік мүмкіндігін қамтамасыз ете отырып, сондай-ақ оның көрсетілген орынқайларда болуы (пандустардың, тұтқалардың, кеңейтілген ойысты есіктерінің, жеделсізгіларының болуы/аудиторияның бірінші қабатта орналасуы, арнайы креселер мен басқа да құрылғылардың болуы).

Денсаулық мүмкіндігі шектеулі білім алушының жазбаша өтініші бойынша ҚА-ны

бойынша -30 тест. Студент аталмыш тест бойынша оқыту әдістемесі белгі бойынша – 10 балл, психология блогы бойынша – 15 балл болуы керек. Жалпы өту балы 25 балл

Кешенді емтихан алдында арнайы шолу дәрістер кестесі жасалып жүргізіледі.

Педагогтардың білімін бағалау форматындағы тестілеуге кешенің немесе белгілі бір себептермен қатынаса алмаған бітіруші түлек қайта тапсыруға мемлекеттік аттестаттау комиссиясының төрағасына арнайы өтініш жазады, комиссия шешім шығарады.

3.5 Мемлекеттік емтихан тапсыру нәтижелерін бағалау критерийлері

50 балдық жүйе	Дәстүрлі (төрт балдық) балдық жүйе	Бағалау критерийі	Бағалау критерийінің мазмұны
45 – 50	Өте жақсы	<i>Критерийлер:</i> - тест сұрақтарына толық, жан-жақты жауап берілді, - жауапта нақты құрылым қандағанады, логикалық реттілікпен салынған, - білім алушы барлық сұрақтарға нақты, дәлелді жауаптар берді.	Білім алушы жалпы мәдени, жалпы кәсіптік және құзыреттіктердің жоғары деңгейде қалыптасуын көрсетеді, проблеманы, ғылыми зерттеудің міндеттері мен әдістерін, практикалық өндірістік тапсырмаларды түсінетінін ашады, кәсіби терминологиямен еркін әрекет етеді, оны белгілеу және негіздеу кезінде қолданады, жұмыстың мақсаты, оның өзектілігі, жаңа идея тудыру қабілеті бар, жүйелі және аналогиялық ойлау дағдыларын меңгереді, өз бетімен жұмыс істеу қабілетін, өз білімін, дағдысын және негізгі басқарудағы мәселелерді шешуге қолдана білуін көрсетеді.
35 – 44	Жақсы	<i>Критерийлер:</i> - ұсынылған тест сұрақтарына уақытында жауап берілді, - жауап анық құрылымдалған, логикалық реттілікпен салынған, - ұғымдарды, тұлғаларды, терминдерді, мерзімдерді анықтауда шатасады,	Білім алушы жалпы мәдени, жалпы кәсіптік және құзыреттердің қалыптасуын орташа деңгейде көрсетеді: негізгі білім, дағдылар игерілген, бірақ ғылыми жұмыстың мақсатын қою және негіздеуде (практикалық өндірістік тапсырма) болмашы қателер, дәлсіздіктер, қиындықтар, орындалған кәсіби тапсырмалардың нәтижелерін негіздей отырып, оның өзектілігі.
25– 34	Қанағаттанарлық	<i>Критерийлер:</i> - ұсынылған сұрақтар бойынша	Білім алушы базалық деңгейде жалпы мәдени, жалпы кәсіптік және құзыреттіктердің

1. Қорытынды аттестаттаудың мақсаты мен міндеттері

Қорытынды аттестаттаудың мақсаты – болашақ педагог-психологтердің кәсіби қызметке теориялық және практикалық тұрғыдан дайындық және құзыреттілік деңгейін анықтау.

Қорытынды аттестаттаудың міндеттері:

- Студенттердің теориялық оқу материалды меңгеруін, практикалық біліктілік білімін тексеру,
- Тестілеу нәтижелерін талдау қорытындылары бойынша білім беру үдерісін ұйымдастыруды жетілдіру,
- Кешенді тестілеу негізінде студенттердің білім сапасына мониторинг ұйымдастыру.

2. Қорытынды аттестаттауға енгізілетін құзыреттіліктер

ҚА барысында білім алушылар келесі құзыреттіктердің қалыптасқанын көрсетуі тиіс:

- психологиялық-педагогикалық ғылымдарға тән білім алудың креативті әдістері мен технологияларын пайдалану, оқу үдерісін жобалау;
- тәжірибеге бағытталған міндеттерді шешуге байланысты оқу іс-әрекетін өз бетінше ойластыру, жоспарлау және орындау;
- педагогикалық және психологиялық талдау жүргізу, мақсаттарды анықтау, психологиялық-педагогикалық қызметті жоспарлау және ұйымдастыру қабілеттерін ұтымды пайдалану.

2.1. Әмбебап (базалық) құзыреттіктер (ОҚ)

Әмбебап (базалық құзыреттілік) – маманның әмбебап, зиякерлік, коммуникативтік, эмоционалды және ерікқуштық қасиеттерге (білім, дағдылар, қасиеттер мен қабілеттер) негізделген кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- абстрактілі ойлауға, талдауға, сінтездеуге қабілетті;
- стандартты емес жағдайларда әрекет етуге, қабылданған шешімдер үшін әлеуметтік және этикалық жауапкершілікті көтеруге дайын;
- өзін-өзі дамытуға, өзін-өзі жүзеге асыруға, шығармашылық әлеуетті пайдалануға дайын;

2.2. Жалпыкәсіптік құзыреттер (ЖКҚ)

Жалпы кәсіби құзыреттік-маманның кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыруға мүмкіндік беретін қалыптастырылған білім, дағдылар мен тәжірибе, сондай-ақ жеке қасиеттер негізінде кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- өзін-өзі дамыту және мансаптық өсу үшін өмір бойы жеке білім беру траекториясын құру, дене шынықтыру әдістері мен құралдары арқылы толыққанды әлеуметтік және кәсіби қызметті қамтамасыз ету үшін салауатты өмір салтына бағдарлану;
- оқытуға жауапкершілікпен қарауды дамыту, өзін-өзі дамытуға және өзін-өзі тәрбиелеуге дайын және қабілетті болу, әлеуметтік маңызы бар жұмысқа қатысу тәжірибесін дамыту.

- өз іс-әрекеттерін жоспарланған нәтижелермен байланыстыру, нәтижеге қол жеткізу үдерісінде өз қызметін бақылауды жүзеге асыру, ұсынылған шарттар мен талаптар аясында іс-қимыл тәсілдерін айқындау, өзгеретін жағдайға сәйкес өз іс-әрекеттерін түзету.

2.3. Кәсіптік құзыреттер (КҚ)

Кәсіби құзыреттік – маманның нақты білім, білік, дағды негізінде таңдалған қызмет саласындағы кәсіби міндеттер жиынтығын шешу қабілеті.

- психологиялық-педагогикалық ғылымдарға тән білім алудың креативті әдістері мен технологияларын пайдалану, оқу үдерісін жобалау;
- тәжірибеге бағытталған міндеттерді шешуге байланысты оқу іс-әрекетін өз бетінше ойластыру, жоспарлау және орындау.

- педагогикалық және психологиялық талдау жүргізу, мақсаттарды анықтау, психологиялық-педагогикалық қызметті жоспарлау және ұйымдастыру қабілеттерін ұтымды пайдалану.

3. Қорытынды аттестаттау көлемі, құрылымы және мазмұны

Білім бағдарламасы бойынша қорытынды аттестаттау кешенді емтиханды тапсыру түрінде өткізіледі. Қорытынды аттестаттау кемінде 12 академиялық кредитті құрайды. ҚА ұзақтығы – 6 апта.

Білім беру бағдарламасы бойынша қорытынды аттестаттау кешенді емтиханды тапсыруға дайындық пен тапсыруды қамтиды.

3.1 Кешенді емтихан

Кешенді емтиханның мақсаты – түлектің кәсіби дайындық деңгейін және оның кәсіби қызметі саласындағы теориялық және практикалық мәселелерді шешуге қабілеттілігін анықтау.

Кешенді емтихан тестілеу түрінде өткізіледі. Кешенді емтихан алдында білім алушыларға тесттік тапсырмаларды шешу бойынша кеңес беру жүргізіледі.

Кешенді емтихан ПББ (Педагогтердің білімін бағалау) форматындағы тестілеу түрінде ұйымдастырылады, «Оқыту әдістемесі» және «Психология» бойынша 50 жабық тест тапсырмаларын қамтиды. Студенттерге тест тапсырмасының мәтіні түсінікті, нақты және бір мәнді сипатқа ие болуы шарт, әрбір тест тапсырмасы бойынша 5 жауап нұсқасы ұсынылады, соның біреуін таңдау қажет.

Тестілеуге дайындық барысында осы ҚА бағдарламасын және осы бағдарламаның 3.3-тармағында көрсетілген әдебиеттерді пайдалануға рұқсат етіледі.

3.2 Кешенді емтиханға шығарылатын сұрақтары бар пәндер тізбесі

«Оқыту әдістемесі» блогы бойынша келесі тақырыптарға ерекше назар аудару ұсынылады:

- Тәрбие әдістемесі
- Оқыту үдерісі
- Оқу үдерісін басқару және ұйымдастыру
- Оқыту мен оқытудағы жаңа тәсілдер
- Оқу жетістіктерін бағалау
- Зерттеу тәжірибесі

«Психология» блогы бойынша келесі тақырыптарға ерекше назар аудару ұсынылады:

Педагогиканың адам туралы ғылымдар жүйесіндегі орны.

Педагогика – тәрбие жөніндегі ғылым. Педагогиканың пайда болуы мен дамуы. Педагогика ғылымы, пәні және қызметтері. Педагогикалық ғылымдар жүйесі. Педагогика және басқа ғылымдар.

Педагогика әдіснамасы мен әдістері.

Педагогика әдіснамасы жөнінде түсінік. Педагогиканың философиялық негіздемесі. Педагогиканың жалпы ғылымдық әдіснамасы. Педагогикалық зерттеулердің әдіснамалық принциптері. Педагогикалық зерттеулерді ұйымдастыру. Педагогикалық зерттеу әдістемесі мен әдістер жүйесі.

Педагогикадағы тұлға дамуына байланысты проблемалар

Тұлғаның даму процесі. Нәсілдік және қоршаған орта. Іс-әрекет және тұлға дамуы. Даму диагностикасы.

Білім мәні мен маңызы. Білім – жалпыадамзаттық құбылыс. Білім - әлеуметтік қажеттілік. Білімнің жүйелілігі. Білім-педагогикалық процесс. Қазіргі заман білім жүйесін реформалаудың негізгі бағыттары.

Оқу заңдары, заңдылықтары және принциптері

Заңдар, заңдылықтар және принциптер мен ережелер жөнінде түсінік. Оқудың негізгі заңдары мен заңдылықтарына шолу. Принциптер және оларға байланысты оқу ережелері.

Білім мазмұны.

Білім мазмұны түсінігі және оның мәні. Білім мазмұнын қалыптастыруға байланысты негізгі теориялар. Мемлекеттік білім стандарты.

Оқу әдістері және құрал жабдықтары.

арасындағы өзара қатынас мәселелерін, педагогтың жеке басына қойылатын талаптарды зерттейді, педагогикалық қабілеттер мазмұны мен қалыптасу үрдісін ашады. Сонымен қатар оқышылар ұжымындағы өзара қатынастармен, олардың психологиялық даралық ерекшеліктерімен санасын отырудың мүмкіндіктерін іздестіреді. Оқу-тәрбие жұмыстарын және балалардың психологиялық ерекшеліктерін қарастырып, бірқалыпты даму шартыларынан ауытқыған балалармен тәлім-тәрбие жұмысын жүргізу әдістерінің психологиясын зерттейді.

Тәлім-тәрбие психологиясының келесі тармақтары бар

- 1) Оқыту психологиясы — **дидактиканың** психологиялық негіздерін, оқыту мен білім берудің жекелеген әдістеме мәселелерін, бағдарлап оқыту мен балалардың ақыл-ойын дамыту сияқты өзге де мәселелерімен айналысады.
- 2) Тәрбие психологиясы — гуманистік және әлеуметтік тәрбие мәселелерінің психологиясын зерттеп, оқушылар ұжымының, еңбектен түсету педагогикасының психологиялық негіздеріне қатысты мәселелерді іздестіреді.
- 3) Үстіз психологиясы

Жас ерекшелігі психологиясы пәні және нысаны

Қазақстан Республикасында жүріп жатқан реформалау процесі, оның тек экономикалық саласын ғана қамтып қоймай, сонымен қатар әлеуметтік-гуманитарлық салада да үлкен өзгерістер жасалауда.

Жас ерекшелік психологиясы курсы бүгінгі күннің талабына сай психология мамандығындағы студенттерге тәрбиенің гуманистік дәстүр ерекшеліктерін ескере отырып, жас ерекшелік психологиясы ғылымдарының негіздерімен қаруландыру, тәрбие мен оқыту процесінде жас ерекшелігіне сай дамуының нәтижелі болып ұйымдастыруға қажетті педагогикалық-психологиялық білім, білік және дағды жүйесін қалыптастыруға арналады.

Пәннің мақсаты онтогенезді әртүрлі сатылардағы психикалық даму мәселелері бойынша негізгі теориялар мен тұжырымдамалар туралы студенттерде жүйелі түсініктерді қалыптастыру.

Пәнді оқытудың міндеттері. Педагогика және жас ерекшелік психологиясының өмірге келуі 19 ғасырдың екінші жартысында дамуы. Жас ерекшелік психологиясының дамуына Ч.Дарвиннің эволюциялық эволюциялық идеяларының ықпалы тиілі.

Психология зерттейтін деректердің рефлексік мәнін түсіндірудегі психикалық іс-әрекеттің маңызы көрнекті орыс ғалымы И.С. Сеченов.

Кеңес психологиясы жас кезеңдері тарихи сипатта болады деп, П.П.Блонский мен Л.С. Выготский бұл тұжырымдамаларды одан әрі қарай дамытты. Тарихи даму процесінде балалар өсетін жалпы әлеуметтік жағдайлар, оқытудың мазмұны мен әдістері.

Бастауыш сынып оқушыларының психикалық дамуының жалпы сипаттамасы. Бастауыш сынып оқушыларының психикалық дамуы. Кіші мектеп оқушыларының зерттеу объектісі мен әдістері.

3.3 Кешенді емтиханда пайдалануға рұқсат етілген әдебиеттер тізімі

1. Таубаева Ш.Т. Педагогика / Ш.Т. Таубаева, С.Т.Иманбаева, А.Е.Берикханова – Алматы: ОНОН, 2017 – 340 б.
2. Шунк Дейл Х. Оқыту теориясы: Білім беру көкжиегі. – Алматы: Ұлттық аударма бюросы, 2019 – 608 б.
3. Иманбаева С.Т., Майғаранова Ш.М.Тәрбие жұмысының теориясы мен әдістемесі. Оқулық - Алматы – 2018, 253 б.
4. Байбекова М.М. Психология. – Алматы, 2017ж.
5. Г.А. Касен Основы педагогической психологии: учебное пособие - Алматы. Казах университеті, 2011 - 235 с.

3.4 Кешенді емтиханға дайындық бойынша білім алушыларға ұсыныстар

Педагогтердің білімін бағалау форматындағы тестілеу бойынша әр бітіруші түлекке 50 тест беріледі оқыту әдістемесі блогы бойынша-20 тест, психология блогы

Бұл сала дәрігер қызметінің психологиялық ерекшеліктерін және сырқат адамның әрекет-қимылындағы психологиялық көріністерді зерттейді, емдеу мен психотерапия, сондай-ақ психика дамуындағы ауытқулар мен әртүрлі мн науқастарына байланысты психика бұзылысын зерттеуші медициналық білім саласы патопсихологияның психологиялық әдістерін орайластырады.

Психология мен сәксттанудың байланысы.

Психология пәнінің қысқаша даму тарихы

Психология ғылымының даму кезеңдері:

-кезең ғылымға дейінгі шамамен б.д. VII - VI ғ.ғ.

-кезең философиялық б.д.VII - VI ғ.ғ. - XVIII ғ. аяғы, - XIX ғ. басы. ХУІІ-ХІХ ғасырлардағы бейнелей-көру сипатындағы психология мен XX ғасырдағы эмпирикалық психологиялық білім берудің ерекшеліктері

-кезең ассоциативтік психология XVIII ғ. аяғы, XIX ғ. басы және ортасы

-кезең эксперименттік психология XIX ғ. ортасы - XXғ. басы. XX ғасырдың басындағы Ресейдің жоғарғы оқу орындарында психологияны оқыту. Алғашқы психология факультетінің ашылуы.

XX ғасырдың басындағы Ресейдің жоғарғы оқу орындарында психологияны оқыту. Алғашқы психология факультетінің ашылуы.

XX ғасырдың 1-ші жартысындағы тәжірибелік және қолданбалы психологияның жарқынды дамуы, психологиялық пәндерді оқытуда көрнекі құралдардың қолданылуы. Г.И.Челпановтың «Экспериментальды психологияға кіріспе» еңбегінің психологиялық білім берудегі маңызы.

1755 жылы Москва университетінде психология мамандығының философияның құрамдас бөлімі ретінде қарастырылуы.

-кезең методологиялық (эдиснамалық) дағдарыс және психологияның ағымды мектептерге бөлінуі.

-кезең психологиялық мектептердің дамуы (1920-1930,1940-1960ж.ж.)

-кезең қазіргі психология (1960ж. - XXғ аяғы) және XXI ғасыр.

XX ғасырдағы эмпирикалық психологиялық білім берудің ерекшеліктері.

Қазақстанда психологиялық білім беру кезеңдері

XX ғасырдың 1-ші жартысы – Ж.Аймауытов, М.Жұмабаев, Т.Тәжібаев т.б. 2-ші кезең XXғасырдың 2-ші жартысы – С.Балаубаев,А.Темірбеков, Е.Суфияв, М.Мұқанов «Аюал-ой өрісі», «Жас және педагогикалық психология» т.б. Ж.Аймауытов «Психология» (1926ж), Т.Тәжібаев «Жалпы психология» (1992) Қазақстанда психология ғылымының дамуына өзіндік үлес қосқан С.Балаубаев пенА.Темірбековтің «Психология» оқулығы, Е.Суфияв «Баланың дамуы және оны мектепке әзірлеу», «Психология оқулығының қазына аудармасы туралы», т.б. Қ.Жарықбаев «Жантану негіздері», «Жалпы психология», «Қазақ психологиясының тарихы», т.б. Ә.Алдамұратов «Қызықты психология», «Жалпы психология» т.б. С.М.Жақыпов, Х.Шерғанданов т.б. «Мадени мұра» бағдарламасы бойынша элементік психологиялық білімдерді жаннақтап қазақ тілінде жарық көрген «Адамзат аюал-ойының қазынасы» атты шетелдік және қазақ зиялыларының психологиялық еңбектердің жиынтығы

Педагогикалық психология мазмұны

Педагогикалық психология- білім беру мен тәрбиелеудің психологиялық негіздерін зерттейді және жастың даму (жас ерекшелігі) психологиясымен тығыз байланысты, өйткені білім беру мен тәрбиелеудің психологиялық заңдылықтарын оқытандардың жас шамасын және даралық ерекшеліктерін ескермейінше дамыту мүмкін емес. Педагогикалық психология саласындағы зерттеулер білім беру мен тәрбиелеудің мәнін дұрыс түсінуге, оқулықтар мен оқу құралдарына қойылатын әр түрлі талаптарды анықтауға, оқушылардың аюал-ой әрекеті мен мінез-құлтығын басқара отырып, олардың дамуын қамтамасыз ететін білім беру және тәрбиелеудің тиімді тәсілдерін тауып негіздеуге мүмкіндік береді. Педагогикалық психология педагогтар мен оқушылардың

Оқу, әдіс, тәсіл және ережелері түсінігі мен мәні. Оқу әдістерін топтастыру. Оқу құрал-жабдықтары Оқу әдістері мен құралдарын іріктеу.

Оқу формалары.

Оқу формасы түсінігі. Оқу формаларының қалыптасуы мен жетіліп баруы. Оқу процесін ұйымдастыру формалары. Оқу түрлері.

Оқу барысындағы диагностика және бақылау – қадағалау.

Оқу сапасын диагностикалау. Қадағалау түрлері, формалары және әдістері. Оқу іс-әрекеттерінің нәтижелерін бағалау. Бағалаудағы қателіктер.

Тәрбиенің жалпы заңдылықтары мен принциптері.

Тәрбие міндеттері мен қызметтері. Тәрбие процесінің ерекшеліктері. Тұлғаның өзіндік тәрбиесі мен қайта тәрбиесі Тәрбиенің жалпы заңдылықтары Тәрбие принциптері.

Тәрбие әдістері.

Тәрбие әдістері мен тәсілдері жөнінде түсінік. Сана қалыптастыру әдістері Іс-әрекет ұйымдастыру әдістері Ғиталандыру әдістері. Педагогикалық қолдау, оның мәні және ұйымдастыру жолдары.

Тәрбие құрал-жабдықтары мен формалары.

Тәрбие құрал-жабдықтары және формалары түсінігі Тәрбиенің негізгі формаларына сипаттама Тәрбие формалары мен құрал-жабдықтарын таңдау.

Білім басқарудың мемлекеттік – қоғамдық жүйелері.

Педагогикалық жүйелерді басқарудың ерекшеліктері Педагогикалық жүйелерді басқарудың негізгі принциптері.

Мектеп – педагогикалық жүйе және басқару нысаны.

Осы заман мектебіндегі ғылыми басқарым мәні. Басқару қызметтері, әдістері және формалары.

Мектеп дамуына байланысты инновациялық процестерді басқару.

Инновациялық процестерді басқару. Мектепшілік басқарудағы тиім енгізулер бағдары. Біліктілік көтеру және мектеп қызметкерлерін сарантау. Педагогтар біліктілігін көтеру. Педагогикалық сарантау міндеттері. Педагогикалық сарантау технологиясы.

Қазіргі заманғы білім технологиясы. ҚР-дағы объективті қажеттілік.

ҚР білім беру жүйесі туралы түсінік. Оқыту технологиясының мәні. Оқыту процесінің құрылымындағы технологияның мәні. Оқыту процесінің құрылымындағы технологияның орны. Қазіргі заманғы білім беру жүйесінде педагогикалық технологияның көкейкестілігі. Педагогикалық технологияны классификациялау (жіктеу); оқушы, мұғалім іс-әрекетінің бағытына, оқыту мақсатына, пәндік орта бойынша, оқу процесін ұйымдастыру және ғылыми-әдістемелік міндеттер бойынша.

Білім беру процесінің технологиялылығы және педагогикалық жүйенің құрылымы.

Педагогикалық жүйе, педагогикалық технология, оқыту технологиясы, білім беру технологиясы және пәндер әдістемесі түсініктеріне салыстырмалы сипаттама. Педагогикалық технологияның үлгілері.Негізгі түсініктер: педагогикалық жүйе, педагогикалық технология, білім беру технологиясы және пәндер әдістемесі.Оқыту технологиясы - педагогикалық жүйенің компоненті. Педагогикалық жүйенің моделі және оның компоненттері. Мақсат қою және білім беру процесін ұйымдастыру. Оқытудағы бастығы жағдай. Оқыту технологиясы мен мазмұны.

Педагогикалық технологияның функционалдық құрылымы және педагогикалық технологияның концептуалды негіздері және оларды бағалау.

Педагогикалық технологияларды құру процесі. Педагогикалық технологиялардың технологиялық операциясы және жасалу кезеңдері. Педагогикалық технологияның негізгі элементтері. Педагогикалық технологиясының элементтерінің мазмұны. Жалпы орта білім беретін мектептердегі оқыту технологияның функционалдық құрылымы.

Педагогикалық технологияның концептуалды негіздері.

Гуманды тұрғыдан білім беретін технологиясы. Ғылыми-техникалық білім беру технологиясы. Ғылыми-техникалық білім беру технологиясы. Ерікті тәрбие берудің білім беру технологиясы. Педагогикалық қарым-қатынасты гуманизациялау және демократизациялау негізіндегі педагогикалық технология. Педагогикалық технологияны бағалау механизмі және өлшемдері.

Оқытуды белсендіріу және интенсификациялау негізіндегі педагогикалық технологиялар.

Ойын технологиялары, олардың мәні және мазмұны. Проблемалық оқыту және ойын мәні мен мазмұны. Белсендіру және интенсификациялау негізіндегі технологиялардың мәні мен мазмұны.

Оқыту процесін тиімді басқару және ұйымдастыру негізіндегі педагогикалық технология.

Бағдарламалап оқытудың мәні мен мазмұны. Саралап оқытудың мәні мен мазмұны. Дарапп оқыту. Оза оқытудың мәні. Оқытудың топтық және ұжымдық әдістері және оның мәні мен мазмұны. Қазіргі заманға сай дәстүрлі оқыту жүйесін жаңаландыру.

Оқу материалын әдістемелік жетілдіру және дидактикалық қайта құру негізіндегі педагогикалық технологиялар.

Дидактикалық біракті ірілендіру технологиясы. Ақыл-ой әрекеттерін кезеңдер бойынша қалыптастыру теориясын жүзеге асыру технологиясы. Ерікті өңбек технологиясы. Білім берудің мүмкінділігі технологиясы. Кешенді политехнологиялардың мәні мен мазмұны.

Жоғары мектептегі білімдендіру технологиясының ғылыми негіздері.

Білімдендіру технологиясының мәні. Жоғары мектептегі жаңа білімдендіру технологиясы. Жоғары мектептегі педагогикалық жобалауды ұйымдастыру мен бақылау. Кредиттік технология жағдайындағы білімдендіру процесінің субъектілерінің әріптестігі мен қарым-қатынасын ұйымдастыру технологиясы.

Педагогикалық технологияның негізгі параметрлері.

Педагогикалық технологияның негізгі көздері. Педагогикалық технологияның сипаттық белгілері. Оқыту технологиясының оқыту әдістемесінен айырмашылықтары. Педагогикалық технологиялар және педагогикалық шеберлік. Жалпы білім беретін мектептеріндегі оқыту процесінің параметрі, оптимизация.

Жалпы орта білім беру жүйесіндегі қазіргі заманғы оқыту технологиялары.

Жалпы орта білім беретін қазіргі мектептегі жаңа оқыту әдістемесі мен тәсілдері. Жалпы орта білім беретін мектептегі қолданылатын технологияларының сипаттамалары. Дәстүрлі емес оқыту әдістері. Дәстүрлі емес оқыту әдістерінің негізгі типтерін ұйымдастырудың құрылымы. Дәстүрлі емес оқыту әдістерінің дидактикалық ерекшеліктері.

Қазіргі заманғы психологиялық-педагогикалық оқыту технологиясы.

Педагогика жүйесіндегі оқыту процесі - басқару процесі ретінде. Оқыту ойындары және олардың функциялары, ерекшеліктері және негізгі түрлері. Оқыту мотивациясын жоғарлататын қазіргі заманғы технологиялар. Білімнің ақпараттылығы, интенсификация және нәтижелілігінің технологиялары. Тиімді коммуникация технологиялары. Оқытудың психологиялық-педагогикалық технологияларына қойылатын негізгі талаптар.

Модульдік оқыту технологиялары.

Модульдік оқытудың мәні мен мазмұны. Модульдік оқытудың негізгі оқу бөлімдері. Білім модульінің реттілігі. Оқу модульінің циклінің мазмұны.

Интерактивтік оқыту әдістері қазіргі заман білім технологиясының компоненті ретінде.

Интерактивтік - оқушы және мұғалімнің шығармашылық тұлғасы дамуының негізгі шарты. Оқыту процесі субъектілерінің интерактивтік іс-әрекеттері. Жалпы білім беретін орта мектеп практикасында интерактивтік оқыту әдістерін қолданудың тиімділігі. Интеракционизм - интерактивтік оқыту әдістерін құру негізі. Интерактивтік әдістер -

оқытудағы әлеуметтік өзара әрекеттерінің процесі. Интерактивтік - белсенді оқу-танымдық ортаны құрудың басты шарты.

Жалпы білім беретін орта мектептегі интерактивтік оқыту әдістерінің сипаттамасы.

Қазіргі заман білім технологиясының компоненттері ретіндегі интерактивтік оқыту әдістерінің түрлері (әңгімелесу, пікірталас, пинборд техникасы, ситуативтік ойындар, жоба әдістері және тапсырмалар мәселелері). Интерактивтік әдістердің функциясы. Интерактивтік оқыту әдістерінің мазмұны. Интерактивтік әңгімелесу әдістерінің технологиялық картасы. Интерактивтік пікірталас әдістерінің технологиялық картасы. Интерактивтік пинборд техникасы әдістерінің технологиялық картасы. Интерактивтік ситуативтік ойындар әдістерінің технологиялық картасы. Интерактивтік жобалар және проблемалық мәселелер әдістерінің технологиялық картасы.

Интерактивтік ойындар әдісі және оны оқыту процесінде тиімді пайдаланудың шарттары.

Интерактивтік ойындардың мәні және дидактикалық мақсат. Оқыту процесіне қатысушылардың өзара іс-әрекеті - интерактивтік ойынның мазмұнының негізгі элементі. Оқыту процесінде интерактивтік ойындарды жүзеге асырудың шарттары. Интерактивтік ойынның негізгі оқу міндеттері.

Сабақты жүргізу процесіндегі қазіргі заманғы білім технологиялары.

Сабақ - оқушының оқу-танымдық іс-әрекетін ұйымдастырудың негізгі формасы. Қазіргі заман білім технологиялары негізіндегі сабақтың негізгі мақсаты мен міндеттері. Дәстүрлі және инновациялық сабақтар. Танымдық процеске міндеттеме. Эмоциялық сфера. Оқушы жеке басы және жас ерекшелігі. Қазіргі заман білім технологиясының негізінде сабақты өткізу.

Психология мәні және нысаны.

Қазақстан Республикасында жүріп жатқан реформалау процесі, оның тек экономикалық саласын ғана қамтып қоймай, сонымен қатар әлеуметтік-гуманитарлық салада да үлкен өзгерістер. Жалпы психология курсы бүгінгі күннің талабына сай психология мамандығы студенттері үшін негізгі базалық пән болып есептеледі.

Психологияның жалпы мәселелері, әсіресе жеке адам проблемасы және тулғаның сезімдік аймағы мен қасиеті, сапалары жөніндегі ғылыми-қолданбалы ақпарат осы заманғы психологиялық теориялар негізінде беріледі.

Пәннің мақсаты болашақ мамандардың психология ғылым саласын оқып-зерттеуге бағытталған кәсіптік білім негіздерін қалыптастыруды әрі қарай жалғастыру.

Психологиялық пәндерді оқытудың міндеттері. Қандай әдіс- тәсілдер, жұмыс түрлері, оқу құралдары қолданылады. Психологиядағы зерттеу әдістерінің негізгілері – бақылау және эксперимент.

Психологияның қоғамдық және гуманитарлық ғылымдар жүйесіндегі орны

Танымал орыс философы және ғылымтанушысы *Е.М. Кедров* (1903-1985) ұсынған топтастыру амалы Кедров пікірінше, ғылымдарды үш топқа: *жаратылыстану, әлеуметтік және философиялық* – бөлуді ұсынады.

Психология осы ғылымдардың бәрімен бірдей тығыз байланыста, сондықтан ол үшбұрыштың ішінен кен орынға ие болады. Себебі адам ойы, ойлауы (психологияның маңызды бөлімдерінің бірі) тек психология тұрғысынан зерттеліп қалмастан, олармен философия да, логика да айналысады. Психология, сонымен, барша ғылыми білімдермен өзара байланысқа келеді.

Психология мен логиканың байланысы. Психология мен әлеуметтанудың байланысы.

Психология және педагогика байланысы.

Психология мен биология ғылымының байланысы. Психология және медицина байланысы медициналық психологияның туындауына әсер етті.